

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI
IZVANREDNI PREDDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ RANOG I PREDŠKOLSKOG
ODGOJA I OBRAZOVANJA

Sara Mičević

UTJECAJ BAJKE NA RAZVOJ PREDVJEŠTINA ČITANJA
ZAVRŠNI RAD

Slavonski Brod, 2019.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI
Sveučilišni preddiplomski studij Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

UTJECAJ BAJKE NA RAZVOJ PREDVJEŠTINA ČITANJA
ZAVRŠNI RAD

Kolegij: Predvježbe čitanja i pisanja

Mentor: doc. dr. sc. Irena Krumes

Student: Sara Mičević

Matični broj: 465

Slavonski Brod, srpanj 2019.

SADRŽAJ:

Sadržaj

1. SAŽETAK.....	1
1. SUMMARY.....	2
2. UVOD.....	3
3. ČITANJE.....	4
3.1. Razvoj čitanja predškolskog djeteta.....	5
3.2. Predvježbe čitanja.....	7
4. BAJKA.....	10
4.1. Moderna bajka.....	10
4.2. Umjetnička bajka.....	11
4.3. Kako bajke pomažu djeci.....	12
4.4. Bajka u predškolskom sustavu.....	14
4.5. Bajka i dijete.....	15
5. DOSADAŠNJE SPOZNAJE O BAJKAMA U PREDŠKOLSKOM ODGOJU..	16
6. METODOLOGIJA RADA.....	17
5.1. Uvod u problem.....	17
5.2. Cilj istraživanja.....	17
5.3. Hipoteze istraživanja.....	17
5.4. Predmet istraživanja.....	18
5.5. Zadaci istraživanja.....	18
5.6. Postupak prikupljanja podataka.....	19
7. REZULTATI I RASPRAVA.....	20
8. ZAKLJUČAK.....	25
LITERATURA.....	26
PRILOZI.....	27

1. SAŽETAK

U današnje vrijeme sve je više djece s govornim poteškoćama u razvoju, što otežava i ovladavanje tehnike čitanja. Ta vještina trebala bi se poticati od najranije dobi čitanjem djetetu. Slušanjem dijete razvija pažnju te uči prelistavati stranice, uočava smjer tijeka teksta te povezuje napisano slovo sa njegovom zvučnom interpretacijom. Emocionalna povezanost između čitatelja i djeteta koja se stvara zajedničkim čitanjem omogućuje međusobno povjerenje. Kako bajka odrasta s djetetom, tako se ono i razvija u skladu s dobi. Bajke pomažu kod svladavanja predvještina čitanja, te bi ih se trebalo što više koristiti u tu svrhu. Javlja se problematika odabira odgovarajuće bajke i predvježbi čitanja na temelju iste. Ova tema odabrana je kako bi se dobio uvid u odgojiteljske navike rada s djecom na način da bajka koja je sveprisutna u vrtićima, osim čitanja djeci, može koristiti i za poticanje razvoja predvještina čitanja i pisanja.

KLJUČNE RIJEČI: bajka, dijete, čitanje, predvještine čitanja i pisanja

1. SUMMARY

Nowadays, there are more and more children with developing language difficulties, making it more difficult to master the reading technique. This skill should be encouraged from the earliest age by reading the child. By listening to the child, he develops his attention and learns to translate the pages, hears the direction of the text flow, and connects the written letter with his audible interpretation. Emotional connectivity between the reader and the child that is created by mutual reading allows mutual trust. As a fairy grows up with a child, so it grows in line with age. The flames help to overcome the foreground of the reading, and they should be used more for that purpose. The problems of choosing the appropriate fairy-tale and reading lessons are the same. This theme was chosen to gain insight into child-rearing work habits in such a way that omnipotent fairy tales, besides reading children, can also be used to foster the foresight of reading and writing.

KEY WORDS: Fairytale, Child, Reading, Reading and Writing Skills

2. UVOD

Bajke postoje oduvijek i prenosile su se s generacije na generaciju. Prepričavane su i pisane od davnine. One su prvi djetetov doticaj s književnošću i svijetom mašte. Danas su bajke zamijenjene mnoštvom odgojnih i poučnih priča koje djeci često prenose neku poruku. Važnost klasičnih bajki je u moralnoj pouci i spoznaji dobra i zla. Također je i bitna izvorna očuvanost teksta određenih bajki jer se na taj način čuva povijesna baština. Bajke prate djetetovo odrastanje i pospješuju shvaćanje djetetovih dilema i funkcioniranja odnosa te pomažu otkriti djetetu kroz svoj svijet mašte kako da se izrazi.

Svima je poznata činjenica da bajke većinom čitaju djeci prije spavanja tako da su važan aspekt komunikacije u mnogim obiteljima te na taj način povezuju odnos između roditelja i djeteta. Slušanjem bajki dijete se uči pravilnom izgovoru riječi te pospješuje razvoj govora te se postiže veća koncentriranost na slušanje teksta bajke. Kroz cijeli predškolski uzrast dijete se priprema za najvažniju vještinu, a to je da stekne vještinu čitanja i pisanja. Svaka pisana riječ, što je najčešće bajka koju dijete sluša, mu pomaže kako bi poslije i ono samo moglo upravo na tekstu bajke prepoznavati određena slova, grafeme i spajati ih u riječ. Tu se uviđa utjecaj bajke i zašto su baš one prvi kontakt s knjigom, kako bi mu kasnije bile poznate i kojima bi se dijete uvijek rado vraćalo. U djetetovoj široj okolini i društvenoj sredini, u predškolskim ustanovama je najveći naglasak na poticanju predvještina čitanja upravo kroz poznatu literaturu tj. kroz bajke. Također dok dijete još ne zna čitati, ponuđene bajke ga potiču privlačnim sadržajem i slikom prelistavati stranice i držati knjigu.

Cilj ovog rada je istražiti što više načina i metoda rada na tekstu bajke pri pripremi i stvaranju vježbi za poticanje predvježbi čitanja. Kako će djecu poznati tekst bajke potaknuti na prepoznavanje ili učenje veze fonem – grafem te kako sam karakter bajke utječe na vrstu vježbi za poticanje čitanja. Važnost čitanja bajki je u tome jer potiče djetetovo slušanje i proširuje bogatstvo naučenih novih riječi te razvijanje slušne percepcije i pažnje.

3. ČITANJE

Čitanje je proces usvajanja kakva teksta na temelju prethodnog poznavanja barem njegova jezika i pisma, ako već ne i vrsne, stilske, autorske, povijesne i kulturne pripadnosti. Upošljava čitateljsku sposobnost uočavanja, prepoznavanja, povezivanja i tumačenja znakova radi završnog shvaćanja sadržaja, poruke, ideje, značenja ili smisla, za koje se obično drži da ih tekst prenosi¹. Jako je važno poticati vještinu čitanja jer se ona uči te dijete treba usvojiti određen stupanj kognitivnog razvoja kako bi moglo ovladati čitanjem. Bitno je i razumijevanje pročitano te evaluacija kako bi se spoznao djetetov stupanj razumijevanja o pročitano.

Čitanje je temeljna generička intelektualna vještina nužna za uspješno djelovanje u suvremenom svijetu. Ona je posebno važna za učenje iz teksta i u velikoj mjeri određuje uspješnost tijekom školovanja (Daneman, 1996).

Ako mu se čita, u djeteta se stvara podloga za usredotočenost u situaciji te poboljšava koncentracija. Dijete tako slušanjem bogati svoj rječnik, razvija komunikacijske sposobnosti te uči razumijevanje govora što je preduvjet kako bi ono jednog dana moglo samostalno čitati. Prije čitanja, dijete prvo treba znati slušati. Stoga se treba čitanjem ostvariti interakcija u kojoj bi i dijete sudjelovalo i imalo priliku reći kako je ono doživjelo pročitano. Upravo poučavanjem vještine učenja čitanja potreban je cijeli niz radnji koje tomu prethode.

Ako se često čita djeci, tako da postaje rutina, pogotovo kad i dijete nauči čitati, ta navika će ostati i zato ju treba i dalje poticati i njegovati, u prvom redu treba biti primjer. Čitanje djetetu prilagođenog teksta otvara mogućnost usredotočenosti na dijete, a ne na sam sadržaj, te upravo zato bajke su tu odličan primjer kako kroz nešto zanimljivo djeci može biti i korisno za razvoj predvještina čitanja.

Poticanje razumijevanja čitanja kod djece podrazumijeva veći napor odrasloga koji bi trebao uložiti u dočaravanje same svrhe i pouke u tekstu. To može biti kroz razgovor evaluacijskim pitanjima te povratnim odgovorima iz dječje perspektive doživljaja teksta. Također se i kroz razne radionice i aktivnosti na temu pročitano može doći do saznanja o djetetovom razumijevanju o pročitano.

¹(pribavljeno 22.3.2019. sa <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=13429>)

3.1. Razvoj čitanja predškolskog djeteta

Od kada se dijete rodi, ono stalno komunicira sa svojom okolinom i usavršava svoje oblike i sheme interakcije s drugima. Normalan razvoj oblika komunikacije podrazumijeva razvojni put djeteta ka svladavanju vještine čitanja. U mlađoj dobi djeca će većinom ukoliko budu imala priliku, od ponuđenih slikovnica, knjiga te bajki prvo listanjem uočavati tekst. Velika je odgovornost roditelja i odgojitelja kako bi ispravnim intervencijama nudili djetetu što više knjižnih sadržaja te čitali djetetu od najranije dobi. Na taj način dijete uočava da tekst ima neko značenje, te da nauči raspoznavati slovo tj. grafem, riječ i rečenicu u tekstu. Slušanjem dijete spoznaje vezu između grafema i fonema koje čuje. Kako bi naučilo čitati ono treba savladati cijeli niz radnji koje prethode toj vještini. Rana dob je vrijeme najintenzivnijeg razvoja djetetovih mogućnosti, te ako se dogodi propust samo i jednog dijela u svladavanju vještine čitanja, poslije će to biti teško nadoknaditi. Dijete ne može ovladati vještinom čitanja dok za to nije razvojno spremno. Pokazalo se da mozak djeteta koje je izloženo ranoj stimulaciji (dijete kojem se čita i razgovara se s njim) u petoj godini života ima iznimno razvijena područja koja su odgovorna za čitateljske i govorne sposobnosti, dok istovremeno mozak petogodišnjaka iz socijalno deprivirane sredine ima uspostavljene neuronske veze na minimalnoj razini.² U realizaciji čitanja dijete prvo razvija fonemsku svjesnost. Znači da može uspostaviti vezu između pisanih simbola tj. slova i njihove zvučne realizacije. Dalje se te spoznaje proširuju u uočavanju značenja riječi, raščlambu riječi u glasove i povezivanje glasova u cjelovitu riječ. To se kod djece potiče pjevanjem pjesmica u rimi i aliteraciji. Odrastanjem djeteta povećava se i njegova koncentracija i pamćenje. Dijete slušanjem pamti određeni govorni dio te pohranjivanjem u pamćenju, razvija fonemsku svjesnost.

²(Pribavljeno 25.3.2019. sa http://www.raisingreaders.net/healthcare_providers/literacy_and_health/brain_development/)

Brojna istraživanja su dokazala vezu između poteškoća u čitanju s teškoćama u jezično–govornom razvoju. Kada dođe do teškoća u raspoznavanju nekog čimbenika u razvojnom putu svladavanja vještine čitanja, vjerojatno će to poslije biti teško ili nemoguće nadoknaditi i ispraviti. Razlika je kod djece s urođenim teškoćama i djece kod koje se teškoće pokazu tek sa učenjem čitanja. Jedna od tih je i disleksija.

To je jezično utemeljen poremećaj konstitucijskog podrijetla koji obilježavaju teškoće u kodiranju pojedinih riječi, a koje obično odražavaju nedostatne sposobnosti fonološke obrade. Teškoće u dekodiranju pojedinih riječi su neočekivane s obzirom na dob i ostale kognitivne i akademske sposobnosti; one nisu rezultat općih razvojnih ili senzoričkih teškoća. Disleksija se očituje različitim teškoćama u različitim oblicima jezika, često uključujući uz probleme čitanja i ozbiljne probleme u stjecanju vještine pisanja. (Orton Dyslexia Society Research Committee,1996.)³ Za određene poteškoće potreban je i poseban pristup te rad stručnjaka.

S druge strane ima djece koja pokazuju iznadprosječne kompetencije u svladavanju vještine učenja već i u predškolskoj dobi. Bitno je mnoštvo poticaja i kreativnih načina u poticanju spoznajnih znanja kod takve djece.

„Djeca koja čitaju, postaju ljudi koji misle“ (Ilina Cenov). Misao tumači važnost svakodnevnog čitanja djeci, kako bi oni jednog dana usvojili istu naviku. Čitanjem djeci, posebice bajki stvara se odnos povjerenja gdje roditelj ima najvažniju ulogu, a to je uvođenje djeteta u čudesan svijet bajki i poticanje na maštanje i kreativnost.

3 pribavljeno 25.3.2019. sa <http://hud.hr/definicije-disleksije/>

3.2. Predvježbe čitanja

Da bi dijete usvojilo vještinu čitanja, prvo treba usvojiti predčitačke vještine. Ovaj najvažniji zadatak djeteta, postići će samo ako ima uredno razvijen sluh i govor, te koncentraciju i vizualnu i slušnu percepciju. Rastom dobi djeteta će ono onda postupno razumijevati svrhu i važnost čitanja kao takvog oblika komunikacije, dok se ne postigne automatizam tehnike čitanja. Jednom kada dijete savlada sve spoznajne korake u svladavanju predčitačkih vještina, ostvaruje vještinu čitanja koja je stalna kroz život i također je vrlo bitan način komunikacije.

Najvažnija odrednica kod upoznavanja djeteta s pisanom riječju jest spoznaja o tome da se neki tekst sastoji od manjih cjelina tj. rečenica koje se sastoje od pojedinih riječi. Pravilnim čitanjem, dijete će prvo čuti od kojih se sve glasova riječ sastoji te ih onda znati raspoznati. Tu uvelike ima važnost prepoznavanje rime gdje dijete onda na taj način uočava sličnosti i prvi glas u riječi s ostatkom riječi.

Kao povratna informacija da je dijete spremno za ovladavanje tehnike čitanja javlja se razumijevanje teksta. Zato čitanje djetetu i jest toliko dragocjeno i donosi višestruke dobrobiti. Nakon pročitano, putem razgovora utvrđuje se koliko dijete razumije priču i ako ju može prepričati svojim riječima, na taj način se razvija govor i razumijevanje. Daljnje širenje tog područja kod djeteta spontano se razvija u svakodnevnom razgovoru i oslobađanju prostora djetetovim mislima. Također će i kroz simboličku igru, dijete govornom dramtizacijom usavršavati svoj govor. Kako se dalje bude razvijalo, dijete će sve više uviđati pismene obavijesti i natpise u svakodnevnom životu i društvu, te će shvaćati da imaju neko značenje.

U predškolskom razdoblju, bitno je poticati djecu i sustavno ih glasovno osvješčivati, kako bi došlo do spoznajnog razvoja. Također je važno da dijete u tom razdoblju nauči primjenjivati abecedno načelo. Princip abecednog načela je temelj mnogim suvremenim pismima. Za njega vrijedi pravilo jedno slovo – jedan glas. Fonetsko pismo ima gotovo jednak broj glasova i fonema. Važna je uočljivost i shvaćanje djeteta da se svaka riječ može rastaviti na glasove tj. foneme, a da svakom fonemu pripada određeni grafem (slovo). Pronalazak veze između napisanog slova i pripadajućeg glasa je dešifriranje, a tih tehnikama dijete usvaja smisao cjeline.

Tomu ga treba podučiti odrasli i osigurati djetetu materijalnu okolinu gdje će dijete dostupnim sadržajem to moći uočiti. Sve većim zanimanjem djeteta za pisanom riječju, još kada ne bude znalo čitati, moći će uočiti položaj teksta na stranici, pravi položaj knjige te vezu između napisane i izgovorene riječi. Čitanjem priča djetetu, ono uči strukturu priče, te takvo razumijevanje priče rezultira shvaćanjem pouke. Takav vlastiti djetetov doživljaj priče i prepričavanje ga priprema za njegovo vlastito ovladavanje tehnikom čitanja. Bitan posao odgajatelja ga stavlja u ulogu pokretača razvoja predčitačkih vještina s naglaskom na bajke.

Cijeli doživljaj bajke djetetu omogućava razvojne korake u svladavanju najvažnije vještine, a to je vještina čitanja. Tom vještinom prethodi djetetovo razumijevanje govora, rečenice, priče. Osim moralnih pouka, važnosti borbe dobra i zla dijete također kroz koncepciju bajke uči i predvještine čitanja, što mu pomaže u ovladavanju čitanjem. Postavlja se pitanje koliko često i na koji način djeca u predškolskim ustanovama obrađuju bajke ne samo na način da im se čita, nego kako one utječu na razvoj predvještina čitanja.

Odgovornost je roditelja i odgojitelja da svakodnevnim čitanjem bajki djetetu pruže priliku da kaže svoje mišljenje. Odabirom bajki, također bi trebalo onda i osmisliti vježbe za razvoj predvještina čitanja na primjeru bajke. Vježbe za poticanje čitanja trebaju djetetu omogućiti razlikovanje glasovne raščlambe, uočavanja prvog glasa u riječi te razvijati fonološku svjesnost. Takve vježbe pomažu djetetu da savlada pronalazak veze između napisanog slova i pripadajućeg glasa na temelju poznatog teksta bajke.

U vrtićkom okruženju i kroz program predškole, dijete se najviše susreće s prevježbama čitanja i pisanja jer je tada i kronološki doraslo tomu i jer se priprema za polazak u osnovnu školu.

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje nalaže procese i uvjerenja o razvoju predčitačkih i drugih vještina djeteta te njegovanja istih:

- promicati i razvijati svijest o hrvatskomu jeziku kao bitnomu čimbeniku hrvatskoga identiteta, sustavno njegovati hrvatski standardni (književni) jezik u svim područjima, ciklusima i svim razinama odgojno-obrazovnoga sustava,
- stvaranje primjerenog okruženja za spontano bogaćenje rječnika, kvalitetno izražavanje i razvoj razumijevanja, slušanja, govora i jezika odnosno razvijanje predčitačkih i grafomotoričkih vještina u kontekstualno povezanim situacijama,
- poticanje djece na iskazivanje i realizaciju vlastitih interesa i ideja, razvoj kritičkog mišljenja te nesmetano planiranje, organiziranje i provedbu aktivnosti⁴

⁴ Republika Hrvatska, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta: Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, Zagreb

4. BAJKA

Bajka (izvedeno iz praslav. *bajati* u starijem pretpostavljenom značenju »pripovijedati, govoriti«), kraća usmena ili pisana, pučka ili umjetnička, pripovjedna (poglavito prozna) vrsta čvrsto strukturirane radnje, prepoznatljiva skupa likova i skromno raščlanjena prostora događanja⁴. Bajka je posebna književna vrsta u koju smještamo sve priče koje sadrže neke čudesne, nadnaravne elemente. Ti elementi prkose zakonima stvarnoga svijeta kakvog poznajemo, ali se također miješaju s elementima zbilje, tako da u bajci ne možemo odrediti gdje završava čudnovato i čudesno, a započinje stvarnost.⁵ Današnje bajke su većinom preuzete iz usmene i narodne književnosti, te su zato i zadržale glavni motiv borbe dobra i zla, pošto su takve bajke bile surove i okrutne. Najpoznatiji predstavnici su Charles Perrault, gdje su neke njegove zapisane bajke kasnije preradila braća Grimm, koji su sami skupljali njemačke narodne priče i zapisivali ih u bajke, nadalje su tu još i Hans Christian Andersen a kasnije i Oscar Wilde. Do dana današnjeg bajke su se uglavnom prilagodile i izmjenjivale te mogu biti usmene (narodne) i umjetničke (napisao ih je pojedinac).

4.1. Moderna bajka

Današnje moderne bajke se poistovjećuju s problemima suvremenog doba, i imaju teme poput ljudske otuđenosti, želje za slobodom. Likovi u modernoj bajci su više stvarni ljudi nego nadnaravna bića koja simboliziraju bajku i koja su uobičajena. Moderna se bajka temelji na alegoriji (grč. *ἀλληγορία*: slikovit govor, pojam iz ant. retorike koji je označavao preneseni govor, na razini cijele rečenice ili diskursa, za razliku od metafore kao prenesenoga govora na razini pojedinačne riječi)⁶. Najpoznatiji primjer moderne bajke je djelo Mali princ, Antoineta de Saint – Exuperyja, gdje se razumijevanje bajke otkriva tek sa otkrivanjem smisla cjeline. Moderna bajka se više približava fantastici što ju kao takvu čini posebnom.

⁴pribavljeno 9.5.2019. sa <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=5313>

⁵pribavljeno 9.5.2019. sa <https://www.lektire.hr/bajka/>

⁶pribavljeno 9.5.2019. sa <https://leksikon.muzej-marindrzic.eu/alegorija/>

4.2. Umjetnička bajka

Crnković i Težak (2002.) dijele bajku na narodnu i umjetničku. Umjetnička bajka se razvila iz samostalno prepričane narodne priče s unošenjem vlastitih elemenata. Također je i na samom rubu sa fantastičnom pričom s obzirom na čudesnost. Predstavnik umjetničke bajke je Hans Christian Andersen koji se u svojim bajkama oslanja na klasičnu bajku po likovima i radnji, ali i čudesnosti koju opravdava snom ili sanjarenjem (Djevojčica sa žigicama).

Andersen daje novu bajku koja je gdjekad srodna sa starom, klasičnom bajkom bilo po mitovima, bilo po likovima i načinu zaplitanja i rasplitanja radnje, ali uvijek poetičnija i razvijenija, a katkad je sasvim različita, potpuno drukčija, pa se s obzirom na čudesnost nalazi na samom rubu fantastične priče, jer se čudesnost u njegovim najboljim bajkama opravdava bilo snom (Sanak), bilo snatrenjem (Djevojčica sa žigicama), bilo poetskim doživljajem (Cvijeće male Ide). Andersenova bajka nastaje na narodnim motivima, ali on izbjegava pretjerano nasilje i stereotipne početke te bajke ispunjava poetičnošću, simbolikom i osebnim izražavanjem, kao i većom realnošću, koja je ipak i dalje ispunjena čarolijom (Težak, Težak, 1997: 50).

I naša hrvatska književnica Ivana Brlić-Mažuranić je bliska s Andersenom po stilu pisanja, narodnih motiva i tema. Stoga ju mnogi nazivaju i hrvatskim Andersenom. Njeno najpoznatije i najznačajnije djelo su priče iz davnine. Tu se očituje posebnost dočaravanja realnog života i slavenske mitologije. Protkanom maštovitom radnjom i fantastičnim likovima, ova je spisateljica prikazala važne životne lekcije u kojima uvijek pobjeđuje dobrota i skromnost. Podloga su joj narodni motivi i realni i nestvarni događaji.

4.3. Kako bajke pomažu djeci

Bajka prati djetetov unutrašnji rast i razvoj djeteta, te ga podržava. Bajka podučava dijete kako se nositi s negativnim emocijama, ispadima bijesa, strahovima, kako preživjeti nesreću i još mnogo toga. Mnogi se slažu da bajka ima terapeutska svojstva, te bi se kao takva trebala puno više koristiti u radu sa djecom.

Bettelheim navodi niz primjera, iz vlastite i tuđe terapeutske i odgojne prakse, za činjenicu da način na koji dijete reagira na pojedinu bajku u nekoj situaciji izravno ukazuje na vrstu problema, ili čak trauma, u čijoj je trenutačnoj vlasti (Bettelheim,2000.).

Čovjekovo neprestano traganje za smislom života, ne stječe se preko noći. Jedan od zadataka odgoja i jest djetetu kroz bajku dočarati različite horizonte i svjetonazore, kako bi ono imalo različita i drugačija saznanja onda kad bude psihički zrelo i samo o tom promišljalo. Unutarnje bogatstvo, mašta, kreativnost tomu pridonose i obogaćuju čovjekovo postojanje.

Znati i moći prenijeti na dijete sav taj čudesni svijet bajki, nije lak posao a sve to kako bi ono jednog dana bilo samostalno u čitanju i slijedilo primjer.

Bajke pomažu djetetu kako bi steklo razboritost i kako bi i odrasli boje razumio dijete. Kroz razna iskustva u bajkama, dijete se može poistovjetiti i može samo bolje razumjeti i opisati svoje osjećaje i mišljenja. Također mu potpomaže razvoju osobnosti. Bajke pogoduju tome da djeca prevladaju mentalne i jezične barijere između sebe i odraslih.

Junaci u bajkama kao dječji uzori, puno će više utjecati na njihovo ponašanje nego verbalne upute roditelja. Ako nekada ne znaju što je ispravno ili kako postupiti, djeca se vrlo često poistovjećuju sa svojim uzorima te uočavaju ispravnost postupaka opisanim likom.

U današnjem svijetu, gdje roditelji imaju premalo vremena za svoju djecu, bajka pomaže u kreiranju jedinstvenog vremena predodređenog samo za dijete i ispunjenje njegovih potreba roditeljske privrženosti. Roditelj tu ima ulogu kreatora svijeta mašte i zato postaje vrlo bitan za dijete, jer mu otvara vrata u neki novi svijet koji je djetetu zanimljiv i poučan. Dijete uči o životnim situacijama i samo stječe poruku o moralnosti i ispravnosti djela.

Također se stvara i povjerenje između čitatelja i djeteta, gdje se dijete ohrabruje čuti i za onu drugu stranu bajki, a to je borba između dobra i zla.

Odabirom primjerenih bajki djetetu, ono razvija koncentraciju i pažnju te lakše shvaća bit bajke. Dijete slušanjem povezuje izgovorenu riječ sa svojim značenjem i tako razvija predvještine čitanja i pisanja.

Nisu sve bajke sretnog završetka, neke su tužne i tjeskobne. I bajke takvog sadržaja treba predstavljati djeci, kako bi naučili da u svijetu nije sve bajno i savršeno i da dobro ne pobjeđuje uvijek bez obzira na uloženi trud, te kako bi se znali nositi s takvim osjećajima također.

Djetetovo obogaćeno djetinjstvo bajkama, znači kasniji smisao u životu. Dakako sa bajkama treba biti i na oprezu. Neka djeca počinju prije od ostale zamišljati i predočavati slike onoga o čemu slušaju, te je potrebno pažljivo promatrati dječje reakcije. Ako dijete ne uživa u postupnom rastu emocionalne napetosti i olakšanju nakon završetka priče, izbjegava priču, ne traži ponavljanje i pokazuje strah, to je znak da mu je zamišljanje živo razvijeno i da je osjetljivo na elemente priče koji su drugoj djeci još nedostupni⁶.

Ne treba se dijete odmah zastrašiti sa zastrašujućim likovima nego vjerno pokazati i prikazati dimenziju zla, te pratiti djetetov razvojni put. Kako se čitanjem i pripovijedanjem bajki snažno utječe na razvoj djetetovih predčitačkih vještina, tako dijete kroz bajku također uči empatiji prema drugima, što mu pomaže u socio-emocionalnom razvoju. Bajka kao inspiracija treba biti u svom originalnom obliku, sa svim stilskim figurama i arhaičnim riječima, kako bi ih se što više prezentiralo djeci na njima razumljiv način. To podržava širu spoznaju kod djece i obogaćenje vokabulara.

Kroz bajke djeca uče o životnim lekcijama koje ih savjetuju za daljnji život. Moralne pouke oblikuju dječje ponašanje. Lakše mogu izraziti svoje osjećaje kroz poistovjećivanje s likovima.

Bajka kao djetetova stvarnost pogoduje mnogostrukom razvoju i prednostima za dijete Također i kroz poticaj verbalnog izraza poslije pročitano dijete razvija komunikacijske vještine i kritičko mišljenje, te ima priliku izraziti svoje mišljenje.

⁶pribavljeno 19.6.2019. sa <http://www.vrtic-markusevec.zagreb.hr/default.aspx?id=60>

4.4. Bajka u predškolskom sustavu

Izazov današnjih odgojitelja je što više uvrstiti bajku u predškolski sustav i program obrazovanja. Kako bajka djeci pomaže u svim aspektima razvoja, tako se i treba poticati njen potencijal.

Od pravilnog izbora bajke primjerenog kronološkoj dobi djece, do načina interpretacije i rada sa djecom. Sve to obuhvaća dobru pripremu, što uvelike pridonosi dječjem razvoju.

Bitna odrednica je i materijalna dostupnost bajki u kutiću za čitanje, kako bi djeca samostalno imala izbor, te svakodnevni poticaj za listanjem knjiga i proučavanjem.

Bajku dočarava odgajatelj/ica. Način interpretativnog čitanja⁷ i obrade bajke te način prenošenja djeci, ovisi o dječjem doživljaju bajke.

Aktivnosti vezane za neku bajku su mnogobrojne i one mogu poslužiti u likovno-kreativnoj aktivnosti, svakojakim izražajnim aktivnostima gdje djeca na temelju slušanja bajke mogu različito izraziti njezino značenje kroz razne aktivnosti.

Bitno je prilagoditi bajku na djeci razumljiv način, ali se ne treba izostavljati ni arhaične riječi koju su zaboravljene, te uz objašnjenje značenja trebalo bi ih se njegovati od najranije dobi zbog proširenja dječjega spoznajnog razvoja.

Važno je da nakon pročitanooga odgajatelj/ica uvijek provjeri dječje razumijevanje teksta bilo u obliku poticajnih pitanja ili izražavanja dječjeg mišljenja.

Još jedan aspekt u korištenju bajki je i pomoć kod razvoja vještina čitanja i pisanja. Bitno je i poticati dječju glumu kao da čitaju, jer na taj način oponašaju sam čin čitanja te ih se ne smije u tome sputavati. Trebalo bi uvrstiti bajku u kutić početnog čitanja i pisanja, gdje bi se to kod djece razvijalo na poznatom tekstu bajke.

⁷Interpretativno čitanje posebna je vrsta čitanja naglas kojom se iskazuje doživljaj književnoumjetničkoga teksta. Naziva se i izražajnim, estetskim čitanjem. Zasniva se na vrednotama govorenog jezika (intonaciji, intenzitetu, tempu, pauzama, boji glasa). Njime čitatelj prenosi slušatelju emocionalni i misaoni sloj teksta (pribavljeno 22.6.2019. sa http://ss-upravnaskolazagreb-zg.skole.hr/upload/ss-upravnaskolazagreb-zg/newsattach/1232/Dan_s_knjigom_2014.pdf)

4.5. Bajka i dijete

Dječji doživljaj bajke je prožet snažnim vjerovanjima, iskustvenim doživljajem i emocionalnim utiscima. Kako dijete ima puno koristi od prisutnosti bajke od najranije dobi, tako bajke obogaćuju i djetinjstvo.

Bajka treba prostor. Ugodan, miran kutić sa odgovarajućim osvjetljenjem kako bi dijete i čitatelj bili skoncentrirani na sam tekst bajke.

Emocionalna povezanost djeteta i čitatelja omogućuju djetetovo potpuno vjerovanje te slobodu u izražavanju i proživljavanju mašte.

Kako bajka utječe na sva područja djetetovog razvoja, tako i slušanjem pročitano razvija se pamćenje onda kada dijete i samo u svoju igru unosi dio bajke, bilo dio priče, poistovjećuje se s likovima, razvija suosjećanje i ulazi u svjetove drugih ljudi, te mu na taj način jača simbolička igra. Djeca se uče uživjeti u tuđu perspektivu, postaju kreativnija i razvijaju sposobnost rješavanja socijalnih problema.

Značenje bajke za dijete mu u najvećoj mjeri pomaže razviti osjećaj za dobro i zlo. Tako apstraktni i teško shvatljivi pojmovi za djecu, postaju razumljiviji kada to djeca spoznaju kroz njima omiljene likove. Često se djeca i sama poistovjećuju s dobrim likovima iz bajki, što ih uči dobrim osobinama i stječu dobre vrline.

Dijete po prirodi ima intrinzičnu motiviranost, koja se ne treba sputavati nego joj treba davati poticaja u otkrivanju novih svjetova bajki, te iskoristiti svu pomoć bajki za razvoj djetetovih predvještina čitanja i pisanja kako bi mu se olakšalo ovladavanje istim.

5. DOSADAŠNJE SPOZNAJE O BAJKAMA U PREDŠKOLSKOM ODGOJU

Postoje mnogi radovi o bajkama u predškolskom odgoju, jer se ona tamo najviše koristi i dio je svakodnevnog programa odgojno obrazovnog sustava. Također varijacije na temu su bajka i dijete, kako bajka utječe na dijete i koje sve pogodnosti njen svijet pruža. Sa druge strane postoje radovi o razvoju djetetovih predvještina čitanja i pisanja, koji govore o tome što sve dijete treba savladati i što mu se sve treba razviti sa bi bilo psihičko zrelo za ovladavanje čitanjem.

Knjiga Bajke koje pomažu djeci Gerlinde Ortner govori o terapijskom učinku bajki u radu sa djecom. Sastoji se priča za djecu od 3 do 7 godina, koje imaju pouku i koje pomažu kada se npr. dijete boji straha ili protiv agresivnog ponašanja. Knjiga ima i upute roditeljima, sve što trebaju znati kako ih čitati djeci u svladavanju raznih problema.

Bruno Bettelheim napisao je knjigu Smisao i značenje bajki, gdje govori o važnosti bajke koje djeci pomažu izraziti svoje osjećaje, te da se dijete zna lakše nositi sa duševnim zbivanjima. Pojašnjava neke od bajki, te ukazuje na glavne značajke i načela.

6. METODOLOGIJA RADA

5.1. Uvod u problem

Bajke su važan dio svakog odrastanja te imaju utjecaj na dijete na više područja njegovog razvoja. One potiču maštu djece, uče ih moralnosti i utječu na razvoj govora te slušne percepcije. Djeca spoznaju vlastite osjećaje, razvijaju koncentraciju i kasnije se lakše suočavaju s problemima. Također se razvija i govor djeteta, te različite predvještine čitanja kroz djetetovo razumijevanje i prepričavanje priče. Poticanjem na komentare i rasprave nakon čitanja, dijete razvija sposobnost komunikacije i kritičkog razmišljanja te konstruktivnog rješavanja sličnih situacija u zbilji.

Interpretacija bajki vrlo je važna jer o njoj ovisi djetetov doživljaj bajke. Koliko će dijete imati koristi od bajke, ovisi o intervenciji i sposobnostima odraslih, ponajviše iz najbliže djetetove okoline, a to su roditelji i odgojitelji.

Bajke služe za mnoge aspekte djetetovog daljnjeg učenja kroz poznati svijet bajki. Zato se redovno koriste u odgojno-obrazovnom programu predškolske ustanove, ali i roditelji u vlastitom domu najviše odabiru upravo bajku kao štivo koje čitaju djetetu prije spavanja.

Rad sa djecom u vrtiću i svakodnevno čitanje bajki, ili njihova svakodnevna dostupnost omogućuju djeci da prate i bolje shvaćaju kroz svoj spoznajni razvoj radnju bajke i moralne pouke koje ih onda prate kroz njihovo cijelo i školsko obrazovanje. Ovakav značaj svakodnevne prisutnosti bajke, sve se više iskorištava u radu s djecom, te na razne načine.

5.2. Cilj istraživanja

Cilj ovog istraživanja je identificirati što više načina i metoda rada na tekstu bajke pri pripremi i stvaranju vježbi za poticanje predvježbi čitanja, te koliko je bajka zastupljena u dječjim vrtićima te za što se sve koristi.

5.3. Hipoteze istraživanja

Osnovne hipoteze koje su polazište za istraživanje su:

- Bajke utječu na stvaranje različitih vježbi za poticanje čitanja djece predškolske dobi
- U predškolskim ustanovama se ne čitaju bajke koje služe poticanju čitanja
- Odabir bajki za djecu utječe na vrstu i karakter vježbi za poticanje čitanja

5.4. Predmet istraživanja

Predmet istraživanja je prikupiti mišljenja odgojitelja, kako u radu s djecom koriste bajku te koriste li uz samo čitanje bajki, i bajku kao poticaj za stvaranje predvježbi čitanja. Tu se smatra da već od najranije dobi, bajke mogu služiti kao takav poticaj, ali moraju biti primjerene djetetu. Najmlađoj djeci će tako služiti kao prvi doticaj s pisanom riječju. Njihovi počeci s upoznavanjem bajke svodit će se na fizičko manipuliranje ukoričenim sadržajem, pokušajima prelistavanja stranica, sve do slušanja radnje bajke u njima pojednostavljenoj verziji i kratkog vremena koliko im koncentracija bude dopuštala. Kroz rutinu upoznavanja sve više s bajkom, tako malo dijete će i samo vjerojatno pokušati oponašati sam čin čitanja onako kako je vidjelo, te ga se u tome ne treba sprječavati. Kako dijete bude odrastalo, njegova pažnja će biti usmjerenija na sam sadržaj bajke.

5.5. Zadaci istraživanja

Iz naznačenoga predmeta istraživanja, te na temelju postavljenog cilja, utvrđeni su sljedeći zadaci:

1. definirati učestalost čitanja bajki u dječjim vrtićima
2. objasniti važnost utjecaja bajke na dijete
3. kako bajka utječe na stvaranje i poticanje predvještina čitanja
4. na temelju svih prijašnjih zadataka donijeti zaključak

Osnovna pretpostavka na temelju provedenog istraživanja je da većina odgojitelja u vrtićima u RH koristi bajku svakodnevno, te da smatraju da je njezin utjecaj na dijete od velikog značaja. Također je pretpostavka i da se bajke osim čitanja djeci, koriste i u druge svrhe tj. za neke druge aktivnosti. Istraživani aspekt utjecaja bajke na poticanje predvještina čitanja, ovdje je apsolutno glavna i najvažnija pretpostavka. Nadalje su istraživanjem također i prikupljeni podaci od tome na koju vrstu predvještina čitanja utječe bajka u radu s djecom u vrtiću.

6.6. Postupak prikupljanja podataka

Osnovni skup tj. uzorak ovog istraživanja je slučajni uzorak-odgojitelji. Postupkom prikupljanja podataka on-line anketiranjem prikupljeni su podaci anonimnih odgojitelja iz cijele Hrvatske, koji su svojim dobrovoljnim pristankom izrazili svoje mišljenje putem ankete. Osigurane su sve neophodne informacije definirane ciljem istraživanja na način da je na početku objašnjena svrha ispitivanja te date upute za njegovo ispunjavanje.

Anketiranjem je prikupljeno 95 anketa dobivenih putem elektroničkog kanala distribucije.

Anketni upitnik je anonimn, te su potrebni podaci za spol, godine radnog iskustva te odabir županije. Sastoji se od pitanja otvorenog i zatvorenog tipa te Likertove skale procjene. Pitanja otvorenog tipa podrazumijevaju ispitanikovo proizvoljno izražavanje te upisivanje mišljenja i stavova o određenoj problematici, dok su pitanja zatvorenog tipa ograničavajuća na odabir samo jednog od ponuđenih odgovora o temi. Likertova skala procjene temelji se na procjenjivanju intenziteta slaganja sa zastupljenim tvrdnjama i uključuje pet stupnjeva procjene stavova odgojiteljica.

7. REZULTATI I RASPRAVA

Rezultati istraživanja opravdavaju prethodne pretpostavke u vezi načina korištenja bajke i za druge aktivnosti, a ne samo kao čitanje djeci. Također se pokazalo da se bajke često koriste u svakodnevnom radu s djecom, i to najviše na tjednoj razini. Za poticanje predvještina čitanja, bajke se koriste u svrhu bogaćenja rječnika, razvoja pripovijedanja, razvoja fonološke svjesnosti, aktivnog slušanja, rastavljanja na slogove, povezivanja glasa s pripadajućim slovom, razumijevanja pročitano.

Od svih dobrovoljnih ispitanika koji su pristupili postupku anketiranja, 100% su osobe ženskog spola.

U vezi godina radnog staža, najviše ispitanika ima od 5-10 godina radnoga staža. S obzirom na podijeljenost po županijama, ispitanici su iz svih županija RH. Istraživanje je pokazalo da najveći broj ispitanika dolazi iz Zagrebačke županije i Grada Zagreba i to 19 ispitanika, te slijedi Splitsko-dalmatinska županija s 13 ispitanika, i Brodsko-posavska s 10 ispitanika.

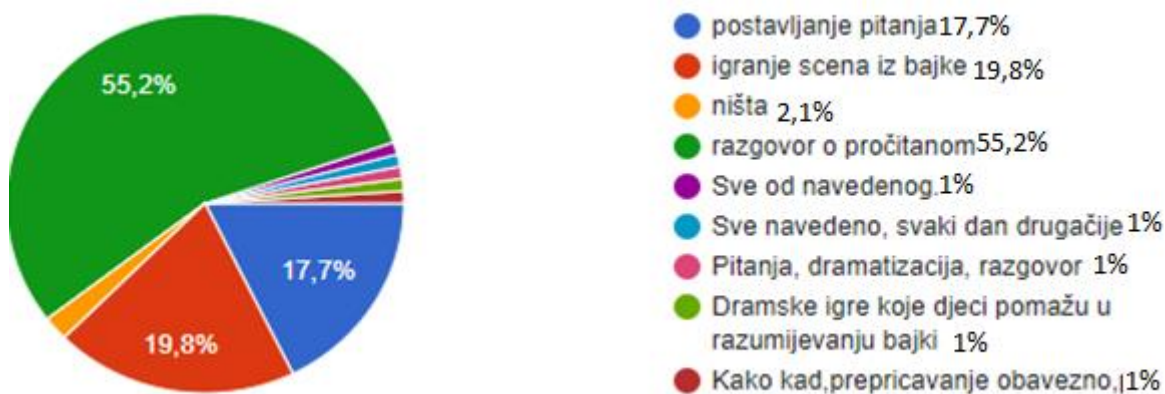
Bitan je i pozitivan pokazatelj čitanja bajki koji iznosi čak 97,9% što znači da je velik broj ispitanika odgovorio potvrdno na pitanje čitaju li bajke s djecom u skupini. Takva dosadašnja praksa pokazuje veliku ulogu i zastupljenost bajke u dječjim vrtićima kao instrumenta kojim se služe odgojitelji kako bi kroz nju radili s djecom na svim aspektima njihovog razvoja.

Odgojitelji koji su u anketi odgovorili da rade s mlađom dobnom skupinom djece i to njih 38,1%, većinom koriste bajku u svrhu poticanja predvještina čitanja s namjerom da razvijaju koncentraciju kod djece. Također ju koriste kao podlogu za razvoj prepričavanja i govornih sposobnosti.

Najveći broj ispitanih, u ovom istraživanju radi s djecom starije dobne skupine tj. od 5 do 6 godina što iznosi 49,5%. Njima bajke koriste u svrhu poticanja predvještina čitanja, i to za samostalno prepričavanje priče, razvoja fonološke svjesnosti. Takva predškolska dob djece pogoduje razvoju predvještina čitanja na temelju bajke, jer su tada djeca već i psihički zrela za razvoj takvih vještina te mogu imati dužu koncentraciju. Također lakše mogu već i uočiti oblike nekih slova, i govor im je posve razvijen. U takvoj su fazi gdje se počinju zanimati za pisanu riječ i mogu uočiti prvi i zadnji glas u riječi te primjenjivati abecedno načelo. Zato se treba poticati što više pisanih sadržaja te upravo na već poznatom tekstu bajke, djeca mogu razvijati svoje predčitačke vještine. Istraživanje pokazuje da se djeci čitaju bajke najviše u izvornoj verziji (48,5%), što ne dokazuje da su sve bajke razumljive djeci baš u izvornom obliku. Nekada se odgojitelji koriste i nekom vlastitom prepričanom verzijom (20,6%), prilagođenoj dječjem uzrastu, a nekada bajke čitaju i u skraćenom obliku (21,6%) ovisno o duljini štiva i aktivnom slušanju djece te zadržavanju njihove pažnje.

Nakon čitanja bajke, odgojitelji većinom razgovaraju s djecom o pročitanom (55,2%) što prikazuje Grafikon 1., dok je 19,8% odgovorilo da poslije čitanja igraju scene iz bajke. Naposljetku njih 2,1% je odgovorilo da poslije pročitanog ne radi ništa. Iz grafikona se još može zaključiti, između ostalog da 17,7% nakon čitanja postavlja djeci pitanja.

Grafikon 1. Prikaz aktivnosti nakon čitanja bajke

Bajka se u vrtiću koristi za razne aktivnosti. Iz odgovora ispitanika može se zaključiti da se najviše koristi za:

- Likovne i scenske dramatizacije
- Kao poticaj za likovne aktivnosti
- Za igrokaz
- Glazbene, spoznajne, manipulativne i životno-praktične aktivnosti
- Simboličku igru
- Za spavanje
- U centrima početnog čitanja i pisanja kao poticaj za samostalno istraživanje i razvijanje predčitalačkih sposobnosti, kao i za razvijanje svijesti o knjigama, pravilnom listanju, igre početnog čitanja i pisanja
- Izradu vlastitih interaktivnih slikovnica
- Usporedbe s događajima iz vrtićkog života

Višestruka uloga bajke kao poticaj za mnoge aktivnosti pokazuje njenu dobrobit za dijete. Bajke potiču mnoge spoznaje te služe kao vrijedna podloga svakodnevnim aktivnostima. Ovdje se najviše razmatra utjecaj bajke na razvoj predčitačkih vještina, koje se uspješno mogu razvijati kod djece na temelju bajke te one tako potiču mnoge predvještine čitanja. Od svih ispitanika njih 93,7% koristi bajke u svrhu poticanja razvoja predvještina čitanja.

Interpretacija vježbi za poticanje početnog čitanja, najviše se radi dramskim metodama prema odgovorima ispitanika. Dramatizacijom uz preuzimanje uloga, djeci se na njima zanimljiv i poučan način može razvijati svijest o razvoju predvještina čitanja. Također tu pripadaju i likovne i govorne metode rada, te sve ovisi o načinu odgajateljevog interpretiranja djeci. Metodom korištenja kartica i igre riječima, djeca također mogu razvijati svoje predvještine čitanja.

Iz provedenog istraživanja, na temelju odgovora ispitanika doznajemo koje se predvještine potiču nakon čitanja bajki. Najviše se potiču predvještine za razvoj pripovijedanja i bogaćenja rječnika, te za razvoj glasovne osjetljivosti. Daljnje predvještine čitanja su:

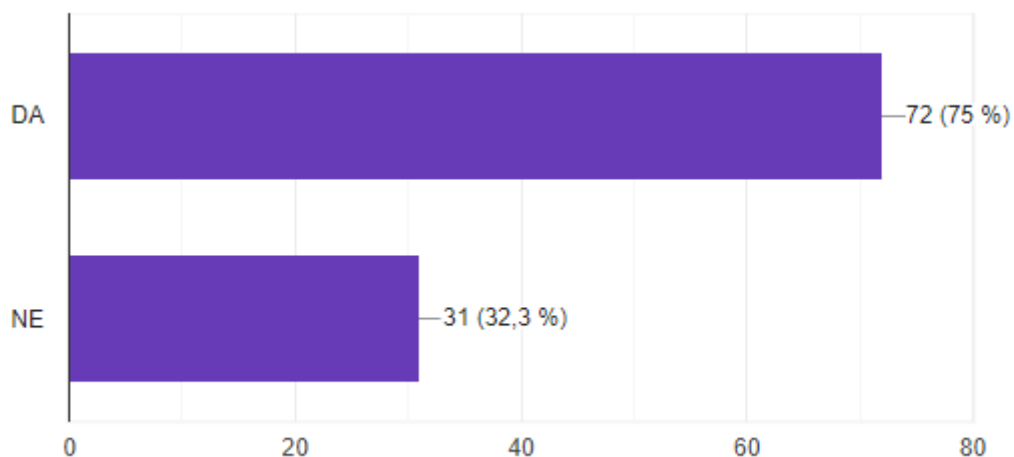
- fonološka svjesnost,
- kritičko mišljenje
- razvoj govornih sposobnosti pred masom
- zamišljanje
- poticanje smišljanja vlastite priče
- aktivno slušanje
- prepoznavanje početnog i završnog glasa u riječi
- rastavljanje riječi na slogove
- pravilan izgovor riječi
- razvoj logičkog mišljenja
- analiza i sinteza
- razlika glas/slovo,

Na temelju provedenog istraživanja može se zaključiti da bajke u sebi kriju plodonosni temelj za razvoj učenja čitanja te pomažu djetetu kako bi i ono samo moglo jednog dana čitati bajke i usvojiti ovu najvažniju vještinu.

Od svih ispitanika njih 45,4% izrazilo je najvišu vrijednost na Likertovoj skali i to u pitanju da im je bitan odabir bajke za vrstu i karakter vježbi za poticanje čitanja. Odgojitelj kao stručna osoba uvijek odabire primjerenu bajku dobi djeteta i ovisno o tome koje predvještine čitanja želi poticati kod djece.

Od svih ispitanih odgojitelja, njih 75% smatra da su bajke dobre za poticanje predvještina čitanja, dok njih 32,3% smatra da su za to bolje neke druge književne vrste što se može vidjeti iz prikazanog grafikona 2. To ovisi o osobnom odabiru svakog odgojitelja.

Grafikon 2. Prikaz mišljenja jesu li bajke dobre za poticanje predvještina čitanja u odnosu na neke druge književne vrste

Za kraj, odgojitelji se slažu da su većinom sve bajke dobre za poticanje predvještina čitanja, ovisno o tome kako i na koji način ih prezentirati djeci.

Kao neke primjere bajki odgojitelji posebno ističu bajke Ivane Brlić-Mažuranić, Andersenove bajke, Grimmove odabrane i narodne bajke, te one koje su jednostavnije i djeci poznatije. Također je bitno slušati dječje potrebe i ono što ih u određenom trenutku posebno zanima.

Prema početnoj hipotezi da bajke utječu na stvaranje različitih vježbi za poticanje čitanja djece predškolske dobi, istraživanje je potvrdilo da je tomu tako. Istraživanje nije potvrdilo hipotezu da se u predškolskim ustanovama ne čitaju bajke koje služe poticanju čitanja, jer se utvrdilo da se čitaju bajke koje služe poticanju čitanja. Prema hipotezi da odabir bajki za djecu utječe na vrstu i karakter vježbi za poticanje čitanja, zaključuje se da odabir bajki treba biti prilagođen dječjem uzrastu i razumijevanju. Ali na svakom tekstu bajke dijete slušanjem razvija koncentraciju, uočava smisao pisane riječi što su preduvjeti za razvoj predvještina čitanja.

8. ZAKLJUČAK

Ovim završnim radom obrađena je tema koja daje na uvid jedan aspekt rada s djecom u dječjim vrtićima u Republici Hrvatskoj. Bitno je za odgojitelje kako bi osvijestili važnost utjecaja bajke na razvoj predvještina čitanja. Njihovim radom, djeca imaju puno koristi za svoj cjelokupni razvoj. Zaključuje se da bi djeci trebalo čitati bajke što više, i koristiti ih kao poticaj za mnoge aktivnosti.

Bajke su djeci pristupačne i zanimljive, a svojim jednostavnim izričajem omogućuju lako shvaćanje, i pogoduju tome da im se dijete svaki put iznova vraća. Djeca se kroz bajke lakše mogu nositi sa svojim emocijama, te mogu spoznati neke njima neshvatljive odnose. Bajka ih uči onome što je djeci teško izraziti. Zato je važno da je bajka od najranijeg djetinjstva, djetetova stvarnost.

S bajkom se djeca susreću tijekom cijelog obrazovanja, i rastu s njom. Ona im pomaže kako bi lakše savladali sve potrebne predvještine za ovladavanje vještinom čitanja. Pomoću bajki dijete će naučiti važnost pisane riječi, i čitanju knjiga te će i ono samo to moći nadalje primjenjivati.

Roditelji i odgojitelji trebaju djeci pokazati svijet bajki te ih što bolje znati interpretirati kako bi im bajka mogla pomoći, u raznim odrednicama razvoja u ovom slučaju kao pomoć pri ovladavanju čitanjem.

Pomoću ovog završnog rada može se zaključiti, da djeca koja odrastaju uz bajke i sama poslije lakše svladavaju vlastitu tehniku čitanja, imaju bolje razvijene komunikacijske i govorne vještine, koncentracija im je bolja te bolje ovladavaju vlastitim emocijama.

Praksa je da dječji vrtići koriste bajku na način gdje djeca razvijaju svoje predčitačke vještine. Bajka im pomaže u mnogim aspektima razvoja, i omogućava shvaćanje vlastita razmišljanja.

LITERATURA

Knjige:

1. Bettelheim, Bruno. 2004. Smisao i značenje bajki. Tisak itG. Zagreb
2. Marie-Louise von Franz. 2007. Interpretacija bajki. Scarabeus - naklada, zagreb
3. Pintarić, Ana. 2008. Umjetničke bajke – teorija, pregled i interpretacije. Matica Hrvatska. Osijek.
4. Crnković, M. Dječja književnost : priručnik za studente i nastavnike. URL: Zagreb : Školska knjiga, 1990.
5. Ortner, G. Bajke koje pomažu djeci: priče protiv straha i agresivnog ponašanja te sve što treba znati kada ih čitate djeci. Zagreb: Mozaik knjiga, 1998.
6. Čudina-Obradović, M. Čitanje prije škole. Zagreb : Školska knjiga, 2002.
7. Čitanje za školu i život. IV. simpozij učitelja i nastavnika hrvatskoga jezika, Zbornik radova. Agencija za odgoj i obrazovanje: Zagreb, 2013.
8. Mare Girard. Bajke braće Grimm (četvrto izdanje), Psihoanalitičko čitanje: Zagreb 2013.

Članci:

1. Umjetnost i dijete 10, 57 (1978) (tematski broj)
2. Štanger-Velički, V. Pričanje bajki. // Književnost i dijete. - 1 (2012), 1 / 2, str. 90-96.

Mrežni izvori:

1. Dječji vrtić Markuševec, Bajka i dijete predškolske dobi (19.6.2019.)
<http://www.vrtic-markusevec.zagreb.hr/default.aspx?id=60>
2. Lektire.hr, Bajka (9.5.2019.)
<https://www.lektire.hr/bajka/>
3. Centar uspjeha, Zašto bi djeci trebali čitati bajke? (25.5.2019.)
<http://www.centaruspjeha.com/zasto-bi-djeca-trebala-slusati-bajke/>
4. Moderno roditeljstvo, Kako bajke i priče za djecu utječu na razvoj djeteta? (7.6.2019.)
<http://modernoroditeljstvo.com/djeca/kako-bajke-i-price-za-djecu-utjecu-na-razvoj-djeteta/>
5. Dječji vrtić Zeko, Predčitačke vještine (2.6.2019.)
<http://www.zeko.hr/clanci/clanak.aspx?id=52>

PRILOZI

Anketni upitnik za odgojitelje

Utjecaj bajke na razvoj predvještina čitanja

Poštovane/i,

ovaj upitnik izrađen je za potrebe istraživanja u sklopu završnog rada pod nazivom "Utjecaj bajke na razvoj predvještina čitanja", Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti Osijek. Upitnik je u potpunosti anoniman i dobrovoljan, a rezultati će se koristiti isključivo za potrebe navedenog istraživanja. Molim Vas da odgovorite na sva pitanja.

Molimo Vas da zaokružite jedan od ponuđenih odgovora i obrazložite gdje ako je potrebno.

Hvala Vam na suradnji!

1. Odaberite Vaš spol

M

Ž

2. Godine radnog staža

0-10

11-21

22-32

33-43

44-54

3. Iz koje ste županije?

Zagrebačka

Krapinsko-zagorska

Sisačko-moslavačka

Karlovačka

Varaždinska

Koprivničko-križevačka

Bjelovarsko-bilogorska

Primorsko-goranska

Ličko-senjska

Virovitičko-podravska
Požeško-slavonska
Brodsko-posavska
Zadarska
Osječko-baranjska
Šibensko-kninska
Vukovarsko-srijemska
Splitsko-dalmatinska
Istarska
Dubrovačko-neretvanska
Međimurska
Grad Zagreb

4. Dobna skupina djece sa kojom radite?

0-2

3-4

5-6

5. Čitate li bajke sa djecom u skupini?

DA NE

6. Koliko često čitate bajke?

svaki dan

tjedno

više puta mjesečno

jednom mjesečno

dva puta godišnje

jednom godišnje

7. Na koji način čitate bajke djeci

u izvornom obliku

u skraćenom obliku

u prepričanoj vlastitoj verziji

8.Što obično napravite nakon čitanja bajke?

postavljanje pitanja

igranje scena iz bajke

ništa

razgovor o pročitanoj

ostalo

9.Koristite li bajke za neke druge aktivnosti?

DA

NE

10.Za koje aktivnosti koristite bajke?

11. Koristite li bajke u svrhu poticanja predvještina čitanja?

DA

NE

12.Koje predvještine čitanja potičete nakon čitanja bajke? npr. fonološka svjesnost, razvoj pripovijedanja, bogaćenje rječnik i dr.

13. Koliko Vam je bitan odabir bajke za vrstu i karakter vježbi za poticanje čitanja?

nevažno

1

2

3

4

5

izuzetno važno

14.Koje ste metode rada koristili u vježbama za poticanje predvještina čitanja na temelju bajki(npr. dramske ili sl.)

15.Smatrate li da su bajke dobre za poticanje predvještina čitanja ili su možda bolje neke druge književne vrste?

DA

NE

16.Ako DA,koje?